Commissie voor de
milieueffectrapportage

40 jaar milieueffect-rapportage

Omgevingsvisie Oldenzaal

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

24 november 2026 | projectnummer: 4056

1 Advies over het MER in het kort

Gemeente Oldenzaal wil de Omgevingsvisie Oldenzaal 2050 vaststellen. In de omgevingsvisie worden op hoofdlijnen keuzes gemaakt over onder andere woningbouw, natuur, water, landschap, mobiliteit, voorzieningen en economische activiteiten. Voor het besluit over de omgevingsvisie is een omgevingseffectrapport (OER)[1] opgesteld. Gemeente Oldenzaal heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie') gevraagd te adviseren over het OER. In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het OER.

Wat staat in het OER?

Het OER beschrijft aan de hand van de zogeheten 'Foto van de Leefomgeving' de belangrijkste opgaven binnen de fysieke leefomgeving waarmee de gemeente te maken heeft en waarop de omgevingsvisie, voor zover mogelijk, een antwoord moet geven. In de Foto van de Leefomgeving staat dat de grootste kwaliteiten van de gemeente liggen bij het landschap, cultureel erfgoed en het aanbod van maatschappelijke voorzieningen. De aspecten wonen, economie, mobiliteit, gezondheid en stedelijk groen zijn overwegend goed, maar staan ook onder druk. Het gaat bijvoorbeeld om druk op de woningmarkt en knelpunten in de verkeersdoorstroming. De grootste opgaven liggen op het gebied van waterkwaliteit, wateroverlast, droogte en verzilting en hittestress. Uit de Foto van de Leefomgeving blijkt dat verschillende opgaven groter worden als de gemeente niet bijstuurt.

In het OER zijn botsproeven[2] uitgevoerd voor de gebieden waar de ruimtelijke druk het grootst is en waar belangrijke ontwikkelingen samenkomen (uitwerkgebieden). Per uitwerkgebied is verkend in hoeverre de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen gezamenlijk passen. Daartoe zijn voor elk uitwerkgebied twee alternatieven onderzocht:

- Een alternatief met een beperkte ruimtelijke invulling, dat in totaal voor alle uitwerkgebieden samen optelt tot 2.000 nieuwe woningen en 10 hectare nieuwe bedrijvigheid.
- Een alternatief waarin de bovenkant van de bandbreedte wordt opgezocht, met in totaal 6.000 woningen en 25 hectare bedrijvigheid.

De benodigde ruimte voor woningbouw, bedrijvigheid, stedelijk groen, parkeerplaatsen en maatschappelijke voorzieningen is berekend en afgezet tegen de beschikbare ruimte. Op basis van de botsproeven wordt in het OER geconcludeerd dat een beperkte groei van woningen haalbaar is, maar dat een hoge mate van groei vraagt om ingrijpende keuzes over verdichting, uitbreiding van woongebieden en het verplaatsen of anders inpassen van bedrijvigheid.

---

[1] Het OER is formeel een plan-milieueffectrapport (plan-MER), maar gaat ook in op sociale en economische aspecten. Daarom is, in aansluiting op de Omgevingswet, de term 'omgevingseffectrapport' (OER) gekozen.

[2] Botsproeven zijn verkenningen waarmee wordt gekeken hoe verschillende ontwikkelingen, zoals wonen, werken, groen en mobiliteit, samenkomen in een gebied. Botsproeven zijn geen concrete plannen vanuit de gemeenten, geen keuzes, ontwerpen of projecten die worden uitgevoerd. Ze zijn bedoeld om mogelijke ontwikkelingen te onderzoeken en inzichtelijk te maken welke kansen, dilemma's en effecten daarbij horen. Ze zijn bedoeld als hulpmiddel voor het gesprek over de toekomst van Oldenzaal.

In het OER is vervolgens beoordeeld in hoeverre met de omgevingsvisie invulling wordt gegeven aan de vijf beleidsambities[3] van Oldenzaal (doelbereik). Uit de analyse blijkt dat de omgevingsvisie aansluit bij de belangrijkste opgaven van de gemeente, maar dat nog nadere keuzes gemaakt moeten worden omdat de ruimte beperkt is en niet alle ambities vanzelfsprekend samengaan. Geconstateerd wordt dat beleidsvoornemens nu vooral richtinggevend zijn en dat een duidelijke ruimtelijke uitwerking van de ambities soms nog ontbreekt.

Op basis van de uitgevoerde onderzoeken en analyses geeft het OER inzicht in het draagvermogen (de maximale groeimogelijkheden) van de gemeente. Daarnaast geeft het OER verschillende aanbevelingen mee aan de gemeente voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie. Het gaat om aanbevelingen om ambities te concretiseren, thema's verder uit te werken en duidelijke keuzes te maken, vooral op gebied van de groeiambitie, de verdeling van de schaarse ruimte, bereikbaarheid, water en klimaatadaptatie, leefkwaliteit, energie en monitoring en bijsturing.

Wat is het advies van de Commissie?

Het OER is parallel aan het opstellen van het ontwerp van de omgevingsvisie uitgewerkt en is benut als hulpmiddel in het ontwerpproces en gebruikt om de inhoud van de omgevingsvisie aan te scherpen. De Commissie waardeert dat het OER op deze manier een integrale plek had in het ontwerpproces en dat inzichten vroeg in het proces zijn benut. De Commissie waardeert ook de gebiedsgerichte en ruimtelijk weergegeven botsproeven en de scherpe aanbevelingen, die relevante informatie geven voor de besluitvorming.

De omgevingsvisie zelf is uitsluitend richtinggevend en maakt geen ruimtelijke keuzes. Het OER geeft hierdoor nog maar weinig concrete informatie over de te verwachten omgevingseffecten van de omgevingsvisie. Uit de omgevingsvisie blijkt dat belangrijke ruimtelijke keuzes later worden gemaakt, in nog op te stellen programma's en projecten. Het gaat bijvoorbeeld om keuzes over de omvang van woningbouw, de verdeling van schaarse ruimte en de bereikbaarheid van de stad.

Een risico van het doorschuiven van ruimtelijke keuzes naar vervolgbesluiten is dat een ruimtevragende keuze voor een ambitie in een sectoraal programma (en dus niet integraal) wordt gemaakt, waardoor andere ruimtevragende ambities onder druk komen te staan of niet meer haalbaar zijn. Een ander gevolg van het doorschuiven van keuzes naar een programma is dat het College van Burgemeester en Wethouders hiervoor het bevoegd gezag is in plaats van de gemeenteraad.

Gegeven het hoge abstractieniveau van de OVI en het ontbreken van ruimtelijke keuzes geeft het OER voldoende informatie voor het besluit over de omgevingsvisie Oldenzaal 2050, waarbij het omgevingsbelang kan worden meegewogen. Voor het daadwerkelijk maken van keuzes - bijvoorbeeld in programma's of in toekomstige aanscherpingen van de omgevingsvisie- zal echter meer informatie nodig zijn. In hoofdstuk 2 geeft de Commissie aandachtspunten mee voor het vervolg.

[3] De beleidsambities zijn: groene en duurzame leefomgeving vanaf de voordeur; Oldenzaal verbonden en bereikbaar; fijn en veilig wonen in een levendige stad in het groen; ruimte voor ondernemen, onderwijs, werken en vrije tijd in Oldenzaal; inclusief Oldenzaal: samen sterk in een gezonde samenleving.

De meeste aanbevelingen die de Commissie doet in hoofdstuk 2, kunnen ingevuld worden in vervolgprocedures. Op twee punten beveelt de Commissie aan om de informatie uit het OER direct na vaststelling van de omgevingsvisie aan te vullen, om te zorgen voor een goede integrale basis voor de uitwerking daarvan. Het gaat om:

1. **Samenvattende notitie over de doorwerking van de aanbevelingen uit het OER (zie paragraaf 2.1).** In het OER zijn belangrijke aanbevelingen gedaan voor de omgevingsvisie. Veel van deze aanbevelingen zijn nog niet verwerkt in de omgevingsvisie. Daardoor blijft onduidelijk of, waar en hoe aanbevelingen worden opgevolgd en wat dit betekent voor de vervolgbesluiten. De Commissie beveelt aan om een samenvattende en concluderende notitie te maken waarin wordt aangegeven hoe de gemeente met de aanbevelingen uit het OER wil omgegaan en hoe daarmee het integrale omgevingsbelang kan worden meegenomen bij nog te maken keuzes. Dit is belangrijk voor de communicatie met belanghebbenden en om opvolging van de aanbevelingen te borgen.
2. **Klimaat, water en bodem als randvoorwaarde bij verdere uitwerking van ambities (zie paragraaf 2.3).** De gemeente heeft te maken met belangrijke klimaatadaptatievraagstukken die niet alleen in de uitwerkgebieden, maar in de gehele gemeente kunnen spelen. Bij de ruimtelijke uitwerking van ambities is het daarom essentieel om klimaat (en het water- en bodemsysteem) als randvoorwaarde bij deze uitwerking te betrekken. Zorg dat kritische gebieden binnen de gemeente in beeld komen, zodat geborgd kan worden dat de gemeente op de juiste plekken voldoende ruimte creëert en maatregelen treft om klimaatschade (denk aan een situatie zoals in Pathmos, Enschede[4]) te voorkomen. Dit is een belangrijk inzicht voor de verschillende gebiedsprogramma's en sectorale programma's die nog volgen.

Aanleiding MER

De omgevingsvisie beschrijft hoe de fysieke leefomgeving in de gemeente Oldenzaal zich op de langere termijn (tot 2050) ontwikkelt en hoe de gemeente daarop wil sturen. De omgevingsvisie bevat kaders voor mer-plichtige en mer-beoordelingsplichtige projecten, zoals stedelijke ontwikkeling en het uitbreiden van woon- en werkgebieden, zie bijlage V van het Omgevingsbesluit. Daarom heeft de gemeente een plan-MER (OER) opgesteld.

Locatiebezoek

Op 27 oktober 2026 heeft de Commissie het plangebied bezocht. Tijdens dit locatiebezoek hebben vertegenwoordigers van de gemeente Oldenzaal en hun adviseur een toelichting gegeven op de omgevingsvisie, het OER en het doorlopen proces. De Commissie stelde ook vragen ter verduidelijking van deze documenten.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeenteraad van de gemeente Oldenzaal – besluit over de omgevingsvisie.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 4056 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

[4] Twee jaar na overstroming: Enschede leert van wateroverlast.

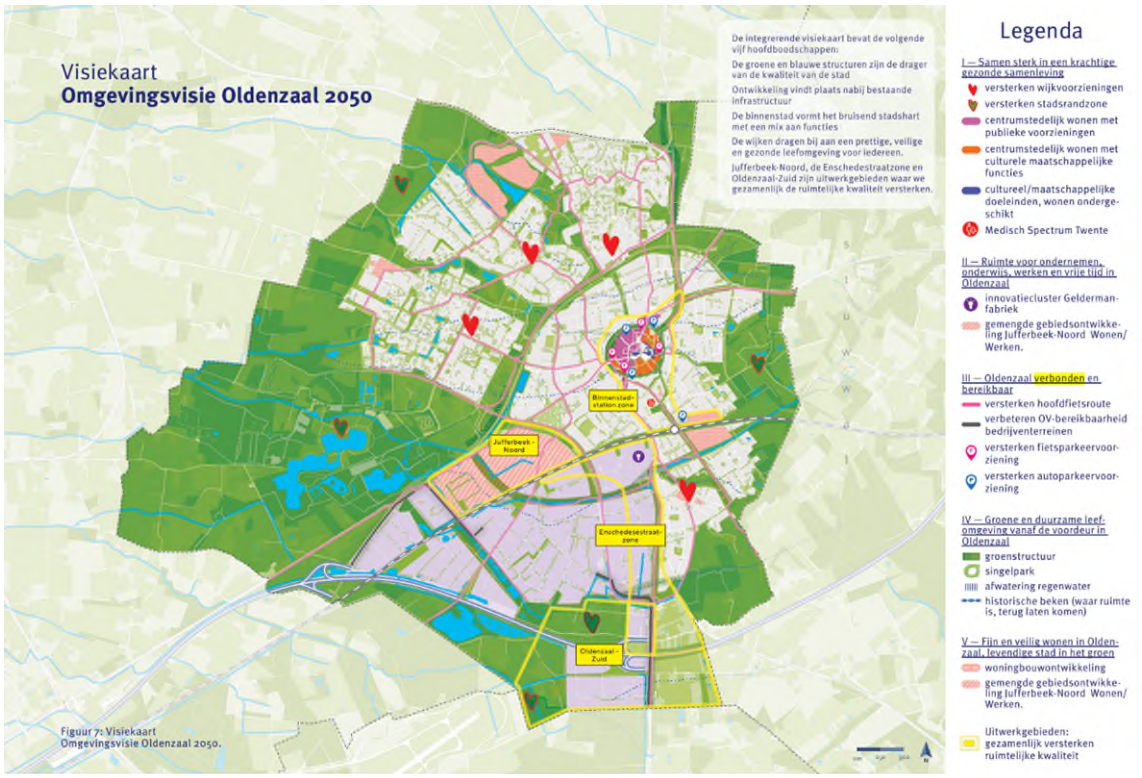

Figuur 1 Visiekaart Omgevingsvisie Oldenzaal (bron: ontwerp-omgevingsvisie, 2026).

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk geeft de Commissie een aantal aanbevelingen mee voor het vervolg. De Commissie wil daarmee een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op ontbrekende essentiële informatie voor het besluit over de omgevingsvisie.

2.1 Rol van OER bij voorliggend besluit en vervolgbesluiten

Algemeen kwaliteit van het OER en rol in het proces

De Commissie constateert dat het OER overwegend van goede kwaliteit is en zichtbaar heeft bijgedragen aan de totstandkoming van de omgevingsvisie. De Commissie verwacht dat de het OER ook relevante informatie biedt voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in programma's en projecten.

In het bijzonder vindt de Commissie positief dat:

- het OER parallel aan het opstellen van de omgevingsvisie is uitgewerkt en daardoor als hulpmiddel kon dienen in het ontwerp- en participatieproces;
- de Foto van de Leefomgeving van goede kwaliteit is en is gebruikt om de belangrijkste opgaven in de fysieke leefomgeving van de gemeente Oldenzaal te benoemen;

- de botsproeven een ruimtelijk en kwantitatief karakter hebben, waardoor per uitwerkgebied naar voren komt welke ruimtevraag hoort bij de verschillende ambities en waar dit vraagt om keuzes;
- het OER scherpe aanbevelingen aan de gemeente meegeeft die waardevol zijn voor de definitieve omgevingsvisie en voor vervolgbesluiten.

Ruimtelijke haalbaarheid van ambities verder uitgewerkt in omgevingsprogramma's

De omgevingsvisie geeft op hoofdlijnen richting aan de gewenste ontwikkeling van de fysieke ruimte. De gemeente heeft hiervoor vijf kwalitatief geformuleerde ambities benoemd:

1. Groene en duurzame leefomgeving vanaf de voordeur in Oldenzaal.
2. Oldenzaal verbonden en bereikbaar.
3. Fijn en veilig wonen in Oldenzaal: levendige stad in het groen.
4. Ruimte voor ondernemen, onderwijs, werken en vrije tijd in Oldenzaal.
5. Inclusief Oldenzaal: samen sterk in een krachtige gezonde samenleving.

Het OER laat zien dat niet alle ambities vanzelfsprekend samengaan en haalbaar zijn en dat op verschillende punten nog duidelijke keuzes nodig zijn, bijvoorbeeld omdat de ruimte beperkt is. Dit geldt vooral voor de groeiambitie, maar ook voor de aanleg van een park in de Binnenstad-stationzone of het herstellen van oude beeklopen. Hiervoor zijn verregaande ingrepen nodig in het huidig ruimtegebruik. De noodzakelijke ruimtelijke keuzes hierover worden niet gemaakt in de omgevingsvisie zelf, maar worden later uitgewerkt in programma's en projecten.

De Commissie beveelt aan om bij - of direct na - het vaststellen van de omgevingsvisie een samenvattende notitie op te stellen (en vast te laten stellen door de raad). Geef daarin aan hoe met de aanbevelingen uit het OER wordt omgegaan en wat dit betekent voor de vervolgbesluiten. Laat daarmee zien hoe geborgd is dat het integrale omgevingsbelang wordt meegenomen bij de nog te maken keuzes.

Concretiseren van ambities in omgevingsprogramma's

Het OER constateert dat verschillende ambities nog vrijblijvend geformuleerd zijn en nadere uitwerking vragen. Een duidelijke ruimtelijke uitwerking of concrete formulering van wat de gemeente wil bereiken, ontbreekt nu nog. Hierdoor ontstaat het risico dat ruimtevragende keuzes in een sectoraal programma (en dus niet integraal) worden gemaakt, waardoor andere ruimtevragende ambities onder druk komen te staan of niet meer haalbaar zijn.

De Commissie beveelt aan om in aansluiting op het OER, om voor de uitwerking van de omgevingsvisie in programma's, de ambities verder te concretiseren en te vertalen naar doelen en maatregelen. Door de ambities daarbij zo goed mogelijk meetbaar te maken, kan navolgbaar worden beoordeeld in hoeverre de ambities (gezamenlijk) haalbaar zijn. Geef bijvoorbeeld aan hoeveel woningbouw per uitwerkgebied geambieerd wordt. Dit helpt ook bij het monitoren van de voortgang.

2.2 Foto van de Leefomgeving

De Foto van de Leefomgeving beschrijft de huidige staat van de leefomgeving. Daarnaast is aangegeven hoe de omgeving, vanwege autonome ontwikkelingen, verandert als de gemeente daar met haar beleid niet op bijstuurt.

Kwalitatieve beoordeling huidige en autonome situatie

De Foto van de Leefomgeving en het Rad van de Leefomgeving[5] zijn zowel voor de huidige situatie als voor de autonome situatie gebaseerd op expert judgement. Dit geldt ook voor omgevingsaspecten waarvoor wel kwantitatieve data beschikbaar zijn, zoals percentages groen, wateroverlast en waterkwaliteit.

De Commissie verwacht niet dat een aanvulling van de Foto van de Leefomgeving met kwantitatieve gegevens leidt tot wezenlijk andere inzichten voor de besluitvorming over de omgevingsvisie. Ze beschouwt het ontbreken van kwantitatieve gegevens daarom niet als een omissie voor dit besluit.

Voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in programma's en projecten is wel aanvulling van kwantitatieve data nodig om de opgaven concreet te definiëren en om te kunnen beoordelen in hoeverre de voorgestelde maatregelen voldoende effectief zijn. De Commissie beveelt daarom aan om de gegevens in de Foto van de Leefomgeving waar nodig te actualiseren en waar mogelijk aan te vullen met kwantitatieve data, voordat de informatie wordt hergebruikt in vervolgprocedures (zie ook de volgende paragraaf).

Volledigheid informatie Foto van de Leefomgeving

In de Foto van de Leefomgeving ontbreekt nog informatie die van invloed kan zijn op te maken keuzes in vervolgbesluiten. De Commissie beveelt daarom aan om voor vervolgbesluiten de Foto van de Leefomgeving aan te vullen met de volgende informatie:

- **Omgevingsveiligheid.** Geef aandachtsgebieden op kaart weer. In aandachtsgebieden zijn mensen binnenshuis – zonder aanvullende maatregelen – mogelijk onvoldoende beschermd tegen de gevolgen van ongevallen met gevaarlijke stoffen.[6] Dit is belangrijke informatie voor de inrichting van de uitwerkgebieden.
- **Beperkingengebieden luchthaven Twente.** Rondom luchthaven Twente gelden beperkingengebieden vanwege geluid en veiligheid. Geef de beperkingengebieden op kaart aan en laat zien in hoeverre ze van invloed kunnen zijn op de (inrichtings)mogelijkheden van de uitwerkgebieden.
- **Bedrijvigheid.** Uit figuur 7-3 van het OER blijkt dat binnen de gemeente bedrijvigheid en een kartbaan aanwezig zijn, met een hogere milieucategorie (tot 5.3). De aanwezigheid van deze bedrijvigheid is van invloed op de (on)mogelijkheden voor woningbouwontwikkeling in de directe omgeving.[7] Het is daarom belangrijk om de

[5] Het Rad van de Leefomgeving is een visuele weergave van de Foto van de Leefomgeving. Het Rad laat zien hoe Oldenzaal in de huidige situatie en in de autonome situatie scoort op verschillende onderdelen van de leefomgeving.

[6] In die gevallen moet de gemeente volgens de regels van het Besluit kwaliteit leefomgeving afwegen of beschermende maatregelen nodig zijn. Ook moet de gemeente rekening houden met het groepsrisico. Hiervoor is de verdeling van de personendichtheid in gebouwen en woningen in het aandachtsgebied belangrijk.

[7] Zo staat in het OER dat woningen in het Hulsbeek in principe worden gebouwd in een groene, gezonde woonomgeving. Echter, in het Hulsbeek liggen de kartbaan en het RWZI, waaromheen forse gebieden liggen die vanwege geluid- en geuroverlast niet bebouwd kunnen worden.

milieucontouren rondom de bedrijvigheid en kartbaan in de Foto van de Leefomgeving op te nemen.

- **Hoogspanningslijn.** In Oldenzaal loopt een hoogspanningslijn die niet is opgenomen in de Foto van de Leefomgeving. Rondom hoogspanningslijnen moet rekening worden gehouden met een magneetveldzone die van invloed op de ontwikkelmogelijkheden rondom de hoogspanningslijn. Daarom is het belangrijk om deze op kaart weer te geven.
- **Veehouderijen.** Een belangrijke doelstelling van de gemeente is om de gezondheid van inwoners en de kwaliteit van de leefomgeving te beschermen. Dit wil ze doen door het terugdringen van gifstoffen door veehouderijen, door het stimuleren van extensivering van veehouderijen en door gezondheidsrisico's voor omwonenden actief af te wegen. Om de beoordeling hiervan te kunnen volgen is het nodig om in vervolgbesluiten in beeld te brengen hoeveel veehouderijen er zijn, waar ze liggen, om wat voor veehouderijen het gaat en wat voor effecten er zijn op de leefomgeving.
- **Mobiliteit.** Eén van de ambities uit de omgevingsvisie is een goed verbonden en bereikbare stad. Daarom is het belangrijk om, bijvoorbeeld in het kader van een op te stellen mobiliteitsprogramma, gegevens op te nemen over verkeersintensiteiten, verkeersafwikkeling in het netwerk van lokale en bovenlokale wegen, gebruik van fiets en openbaar vervoer, de laadinfrastructuur, parkeerdruk en -duur en het goederenvervoer.
- **Waterkwaliteit.** Geef voor de autonome ontwikkeling ook inzicht (op hoofdlijnen) in de opgaven die voortkomen uit de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (RSA)[8]. De RSA vraagt ook inspanningen van gemeenten op het gebied van waterkwaliteit, onder andere door noodzakelijke investeringen in het rioolsysteem, inclusief de aanpak van hemelwateroverstorten en het inrichten van extra berging. Dit is van invloed op het toekomstige ruimtegebruik in de gemeente.
- **Wateroverlast.** Om op programmaniveau passende maatregelen te kunnen ontwikkelen om wateroverlast tegen te gaan, is het belangrijk om in beeld te brengen welke gebieden daarvoor het meest gevoelig zijn. Neem daarom in de Foto van de Leefomgeving de meest recente informatie over uit bijvoorbeeld de Klimaateffectatlas Twente[9] en de recent gepubliceerde gevolgenbeelden van de Provincie Overijssel. Geef daarbij een goede duiding voor de context van de gemeente Oldenzaal.[10] Neem ook de geschiktheidskaarten van het waterschap Vechtstromen[11] mee in de uitwerking.

Ruimtelijke weergave van belemmeringen, risico's en aandachtspunten

In het OER wordt bij de beoordeling van de uitwerkgebieden gewezen op de verschillende contouren van lucht, geluid, geur of veiligheid waarmee rekening gehouden moet worden bij het invullen van de ambities. Ook wordt gewaarschuwd voor spanning die verdichting oplevert met milieunormering en de ambities rondom gezondheid, geluid, trillingen en luchtkwaliteit. De geldende contouren worden echter niet op de kaarten van de verschillende uitwerkgebieden zichtbaar gemaakt. Daardoor is niet direct duidelijk waar en in hoeverre er rekening mee gehouden moet worden bij de uitwerking van de ambities.

De Commissie beveelt aan om als startpunt voor de vervolgprocedures een kaart te maken per uitwerkgebied waarop contouren en andere relevante (ruimtelijke) informatie uit de Foto van de Leefomgeving wordt getoond. Neem daarbij ook de aanbevelingen uit de bovenstaande paragrafen mee. Daarmee wordt duidelijk op kaart zichtbaar waar en in welke

---

8 Richtlijn - 91/271 - EN - EUR-Lex.

9 Klimaatatlas.

10 De getoonde kaart 5-17 in het OER lijkt niet aan te sluiten op de meest recente data.

11 Uitgangspunten omgaan met Water en Bodem - Vechtstromen.

mate rekening moet worden gehouden met bestaande en toekomstige belemmeringen en welke knelpunten, risico's en aandachtspunten daaruit volgen.

2.3 Botsproef klimaatadaptatie

In de botsproeven is de groeiambitie voor woningbouw centraal gesteld. Naast woningbouw heeft de gemeente ook belangrijke ambities op gebied van water, natuur, (duurzame) mobiliteit en bereikbaarheid, voorzieningen en gezonde leefomgeving. Dit benadrukt de noodzaak voor het maken van integrale afwegingen tussen ambities in gebiedsprogramma's of in sectorale programma's (zoals een mobiliteitsprogramma).

Klimaatadaptatie is in de gemeente Oldenzaal een belangrijke ruimtelijke opgave, die niet alleen speelt in de uitwerkgebieden maar in de hele gemeente. De Commissie beveelt daarom aan om voor de uitwerking van de omgevingsvisie een botsproef uit te voeren voor een ruimtelijke uitwerking waarin de principes van water en bodem sturend als uitgangspunt worden gebruikt.

Maak daarmee zichtbaar waar in de gemeente zich de belangrijkste knelpunten bevinden op gebied van klimaat, water en bodem en geef aan hoeveel ruimte klimaatadaptatie in deze gebieden vraagt. Dit stelt de gemeente in staat om hierover uitgangspunten, randvoorwaarden of aanbevelingen mee te geven aan de vervolgprocedures.

2.4 Beoordeling van omgevingseffecten

In hoofdstuk 7 van het OER is het doelbereik van de omgevingsvisie beoordeeld. Er is weinig aandacht voor de beoordeling van de omgevingseffecten van de omgevingsvisie. De gemeente en haar adviseur hebben tijdens het locatiebezoek toegelicht dat de effecten van de omgevingsvisie niet goed te beoordelen zijn, omdat deze sterk afhankelijk zijn van de uitwerking van de ambities.

In hoofdstuk 5 "Foto van de Leefomgeving en beoordeling op doelbereik" is de 'plansituatie omgevingsvisie' wel kort beoordeeld op omgevingseffecten. In het OER is echter niet beschreven wat onder deze plansituatie wordt verstaan. Daarnaast is alleen een effectbeoordeling voor de plansituatie in tabellen gegeven, een nadere toelichting op de beoordelingen ontbreekt. De beoordelingen zijn hierdoor niet voor eenieder vanzelfsprekend en goed te volgen.[12]

De beoordelingen uit het OER kunnen ook anders uitpakken, afhankelijk van de keuzes die de gemeente in vervolgbesluiten maakt. Het is belangrijk om hierover duidelijk te zijn in de communicatie met belanghebbenden. Een voorbeeld[13] is de beoordeling van de effecten op wateroverlast, droogte en hittestress in de plansituatie. De effectbeoordeling voor de

[12] De Commissie merkt op dat voor het onderdeel waterkwaliteit (5.4.2, pagina 53) de beoordeling geheel ontbreekt.

[13] Ook de beoordeling van effecten op stedelijk groen en biodiversiteit zijn bijvoorbeeld niet goed te volgen.

plansituatie is iets minder negatief (-) dan de autonome ontwikkeling (--). Deze beoordeling is gebaseerd op maatregelen die volgens het OER beperkt haalbaar zijn (het gaat bijvoorbeeld om beekherstel en vergroening), waardoor onzeker is of de effectbeoordeling inderdaad minder negatief is in de plansituatie.

De ruimtelijke uitwerking en invulling van de ambities bepaalt de daadwerkelijke effecten op bijvoorbeeld de natuur, water, bodem en leefkwaliteit. De Commissie verwacht niet dat een uitgebreidere beschrijving van de omgevingseffecten in deze fase leidt tot andere inzichten voor het besluit over de omgevingsvisie. Wel is het belangrijk om de omgevingseffecten van de omgevingsvisie bij de ruimtelijke uitwerking van de ambities te verduidelijken. De Commissie beveelt daartoe aan om in vervolgprocedures het volgende expliciet te vermelden:

- geef aan wat onder plansituatie wordt verstaan;
- geef aan hoe effectscores zijn bepaald (bijvoorbeeld op basis van expert judgement of een GIS-analyse);
- licht toe ten opzichte waarvan is gescoord (bijvoorbeeld ten opzichte van de referentiesituatie of ten opzichte van een norm);
- onderbouw waarom een bepaalde score is toegekend en in welke mate sprake is van onzekerheden (met een navolgbare toelichting in tekst en/of op basis van kaartmateriaal);
- geef de effectbeoordelingen uit het OER weer in een samenvattend Rad van de Leefomgeving, zodat de verwachte effecten in één oogopslag zichtbaar zijn;
- beschrijf in de programma's welke maatregelen de gemeente neemt (of achter de hand houdt) voor het geval effecten negatiever uitvallen dan in het OER ingeschat.

2.5 Omgevingsaspecten

Voor twee omgevingsaspecten geeft de Commissie in de onderstaande paragrafen aanbevelingen mee voor het vervolg.

2.5.1 Wateroverlast en klimaatadaptatie

Voor het aspect wateroverlast beveelt de Commissie aan om in de omgevingsprogramma's voor de uitwerkgebieden onderscheid te maken tussen lokale knelpunten door korte hevige neerslag (70 mm in 1 uur) en lokale gevolgen / regionale knelpunten bij langdurige neerslag (150 / 200 mm in 48 uur). Door beide situaties inzichtelijk te maken voor elk uitwerkgebied, kan de gemeente in de uitwerking van het bestaande water- en klimaatadaptatieprogramma beter op sturen.

2.5.2 Mobiliteit

In de omgevingsvisie wordt gewezen op de rol van de gemeente Oldenzaal in de regio voor thema's als wonen, werken, onderwijs en recreatie en daarmee op het belang van goede wegverbindingen nu en in de toekomst. Eén van de ambities is daarom 'Oldenzaal verbonden en bereikbaar'. Het bestaande mobiliteitsbeleid zoals onder meer neergelegd in het Mobiliteitsplan (2019), de Kadernota Parkeren (2019) en de nota parkeernormen (2020)

vraagt gelet op de omgevingsvisie en het OER om een actualisering en uitwerking, bijvoorbeeld in mobiliteitsprogramma's.

De Commissie beveelt aan om voorafgaand aan die actualisering een verkeersonderzoek uit te voeren om de basisinformatie voor mobiliteit en infrastructuur op orde te brengen. Een integraal onderzoek naar rijdend en stilstaand verkeer, beschouwd vanuit de verschillende vervoerwijzen inclusief openbaar vervoer, legt een basis voor monitoring van de mobiliteit en draagt bij aan de prioritering van de aanpak van huidige en toekomstige knelpunten. Beperk de scope van het verkeers(model)onderzoek niet tot het gemeentelijke grondgebied, maar kijk ook naar de regionale en provinciale netwerken.

In een mobiliteitsprogramma zal op basis van de omgevingsvisie invulling worden gegeven aan maatregelen gericht op meer ruimte voor lopen, fietsen, openbaar vervoer en duurzame mobiliteit. De gemeente kiest in de omgevingsvisie niet voor een aanpak volgens toepassing van het STOMP-principe[14]. Gelet op de te verwachten toename van het autoverkeer zal de bereikbaarheid per auto verder verslechteren. Niet duidelijk is op welke wijze de bereikbaarheidsknelpunten wel zullen worden aangepakt. De Commissie beveelt aan om in de uitwerking van de omgevingsvisie in omgevingsprogramma's de mobiliteitsaanpak te beschrijven en uit te werken in concrete maatregelen voor de verschillende vervoerwijzen.

De ontwikkeling van duurzaam wegverkeer vraagt naast een passende infrastructuur ook om aandacht voor houding en gedrag van weggebruikers. Ontwikkelingen zoals vergrijzing, digitalisering en verandering in vervoerwijzen, denk aan elektrische fietsen en fatbikes, vragen immers om een aangepast verkeersgedrag. Om de doelstellingen voor de verkeersveiligheid te bereiken, beveelt de Commissie aan om actief mensgerichte (communicatie)projecten te initiëren of daarin te participeren.

[14] STOMP staat voor Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, 'Mobility as a Service' (deelvervoer) en de Privéauto. Dit ontwerpprincipe kijkt eerst naar Stappen en vervolgens naar Trappen, Openbaar Vervoer, deelvervoer en als laatste naar de auto. Voor meer informatie, zie de website van kennisplatform CROW.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie
De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de Commissie en over haar werkwijze vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep
Bij dit project bestaat de werkgroep uit:
Ruwan Aluvihare BA. MDip LA
ing. Herbert Bos
ir. Annemie Burger (voorzitter)
ir. Tilly Fast
ing. Ben Peters
Michelle Vanderschuren MSc (secretaris)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld
Omgevingsvisie.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?
Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffect-rapport (MER) vereist zijn. Uit Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om het project J11 “stedelijke ontwikkeling”. Daarom is een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit
Gemeenteraad van Oldenzaal.

Initiatiefnemer besluit
College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Oldenzaal.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?
Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en ad-viezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?
U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl pro-jectnummer 4056 in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de Milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e info@commissiemer.nl
w commissiemer.nl